

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

תישארב תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

ויקרא חלקים ליבשה ארץ דהנה אנו רואים בדבר שרגיל אלל אדם בתמידות אינו תענוב האדם כשכני אדם יכולים לקבל סימנו וליהנות ממנו כ"כ הבורא כל העולמים דהוא אין תכלית וכל הדברים הנאללים ממנו הוא בבחתי ויהי נהנה מזה כלל ואינו ערב לו אבל זאת הוא תענובו שית מה שמלמס כמו מן ההפשטות לתוך הקווין שיכלו הנבראים להנות ממנו ולקבל שפעו אשר עבור תענובו עלם ברצונו לברוא כל העולמות ח"ש ויקרא ליבשה ארץ ר"ל זה הדבר שנתהווה יבשה שז"א ממנה שהולכין עליו זה נקרא ארץ ר"ל ארץ החפץ הנה הבורא ית' ולמקום המים קרא ימים ר"ל למקום ר"ל לאותה הצחינה של הבינה אשר ע"י החסד נכנס הקווין כדי שיוכלו הנבראים לקבל שפעו מזה מניע תענובו ר"ל ח"ש קרא ל' קריאה הוא מורה על הציבים קרא ימים ר"ל ים עילאי דהוא הכוללת של רצונו בכל הנבראים וזהו הלאמנעו הסרסם על הקווין והבן :

חלקים תדשא הארץ כו' עץ פרי וכו' ותולא הארץ כו' עץ עושה פרי וכו' פירש"י פ"י שיהי טעם העץ כטעם הפרי והוא לא עשהה ולא ותולא כו' עץ עושה פרי ולא עץ פרי לפיכך כשנתקלל על עונו נפקדה גם היא על חטאה עכ"ל וכבר לוחי דהאי לפיכך שהביא רש"י אין לו שייכות כלל אל מה וגם מה שייכות יש חטא הארץ לחטא האדם ונראה דברי רש"י ז"ל בטוב טעם ובוזה יתבאר הרבה ויהי תבנית דהנה לכאורה יפלא מאוד מאין בא זה שיהי חטא הארץ נגד קונו דבשלמא באדם בשר ודם שייך חטא ב זלתי יצרו הרע אשר בקרבו ומטעו מדרך הישר והוא מטעם כוונת האדם בחירה חפשיית באיזה דרך שיבחר הן לטוב הליכות דת' אבל שארי הנמצאים וכל הנאללים והנבראים ל לפענום והנעשים כולם הם ששים ושמיים לעשות רצון סגן בתפלות ואין להם שום יצר הרע ומאין בא להם החטא ובייתר אחת נעשה מעלתה שהקב"ה פקד עליה לטובה שגם העץ אשר לבצע נעשה ישי טוב למאכל והיא קלקלה ונתנה טעם לפנס בליטר נעשה לב יש לומר דהארץ לא חטאה כלל ואדרבה עשתה לבס זרע חיות גדול ומסירת נפש שלא חשה על קולקלה וכמו בית"ל ברכה ב"ו מ"ל גדולה עבירה לשמה דהנה הארץ הסתכלה והי מבטתה בריאת חלקים מעשה בראשית כי נורא הוא כל מינו זה מתקיימת מראשית הנקודה מכל השתלשלות העולמות עד תהום ויגון בשרת אשר כמה מינים נמצאים מדוממים ולימים וע שבים וריאנות חלקות והם נפלאות וחכמת הבורא י"ת ועל כולם האדם אשר גופו נלקח עפר מן האדמה ונשמתו הוא נשמות החיבה מתחת כסא כבודו ית"ש והכל בידי חולמים במעשיו כי יש יכולת בידי האדם אם ילך בדרך

הישר והטוב אזי יהי עלי כלל העולמות וכלל הנמצאים ואם ח"ו יקלקל מעשיו אז ע"י מעשיו יפלו הכל וירדו למטה כל הנבראים הרומיים בצחינה התחונתה ואז חמרה הארץ בלבה ח"ו כיון שהאדם קרוב לחטוא מחמת יצרו הרע ואם ח"ו יבא פנס גדול בשורש נשמתו ולא יועיל לו שום חמסון וחשובה על זה התחכמה האדמה ושינתה תחילה את לוויו הבורא כדי שיהא לאדם אמתלא על חטאו מחמת ששורש גופו הוא מן האדמה אשר שינתה תחילה רצון הבורא ותולין הקלקלה במקולקל ולא יתלו החסרו והסרחון כשמה רומיות ומטה הארץ על כבוד שמים ואל האדם להקל מאתו החטא מחמת דששורש של האדם אשר נלקח ממנו הרע את מעשיו ואז אין להאשימו כל כך וא"כ עשתה הארץ עבדות גדולה ולשם שמים נחמנה ולכן לא נענשה הארץ תיכף כי קמ"י שמיא גילוי אשר היחה כוונתה לכבוד יוצרה אך כשחטא האדם ונפקד על עונו נפקדה גם היא על עוונה כדי להוליח רצון הארץ מכה אל הפועל דאם לא נתן לה ש"י עונש לא נתנה הדבר שחטא כלל והי החטא של אדם קשה ולא היי נשלמה רצון הארץ אשר חטאה עבור זה וזה שכתב רש"י לפיכך כשנתקלה האדם על עונו נפקדה גם הארץ כדי להוליח רצון הארץ מכה אל הפועל ולהקל מאדם עושו מאחר שנלקח מן האדמה אשר חטאה בתחלה ונתשך האדם בטבע החומר אחר האדמה אשר לוקח ממנה ודברי רש"י ז"ל נכונים ובוזה תבין דברי שלמה המלך ע"ה שאמר בן חכם ישמח אב ובן כסיל חונת אמו אשר לכאורה אין זה מצד השכל שהטוב והשמחה שמניע מנן החכם יתייחס להאב ולער והחונת מנן הכסיל יהי על האם אך הוא הדבר שרברנו דהרי עיינו רואות כשאדם הולך בדרך הטוב והישר בעיני חלקים ואדם אז כל רואיו יאמרו כמה גדולה נשמתו הקדושה של אותו איש ומיחסן הטוב אל הנשמה וכשאדם הולך ח"ו בדרך רע אז מרגלא בפומא דרש"י כמה חומרו ותולין הקלקלה בחומר המנושם מאדמה וזהו פעלה האדמה במעשיה שכל פעולת הרעות שיעשה האדם יתלו בה דהיא האם והשורש לגוף החומר אבל מעשה הטוב יתייחס לאב דהוא השורש של הנשמה חכמה עילאה ח"ש בן חכם ישמח אב כשנן הוא חכם והולך בדרך טוב אזי ישמח אב הוא הנשמה הבאה מחכמה עליונה המכונה בשם אב אבל בן כסיל בחושך הולך אשר מקלקל מעשיו זהו חונת אמו דהוא השורש אשר הולידה את הגוף והיא האדמה אשר היא אם להגוף ותולין הקלקלה בה כ"ל ועל פי זה תבין דברי הכתוב וזכרתי את בריתי יעקב וכו' והארץ אזכור דבשלמא זכירת האבות ניחא דבזכות מעשיהם הטובים יגן עלינו אבל מה אהני לן זכירת הארץ אך לדברינו ניחא דר"ל שאזכיר את הארץ אשר חטאה וממנה נלקח האדם וא"כ חטא הארץ גורם לאדם לקלקל מעשיו וילך אחר חומרו הרע אבל מצד נשמתו הקדושה לא היי באדם חטא כלל כ"ל באריכות ובוזה י"ל פירוש הכתוב בפ' קדושים וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל

כל עץ מאכל דהא כל עץ אינו מובן ולדברינו מובן וניחא
 רכיון שהארץ נתכונה לעובדיו ולקלקלה וקלקלה א"ע שלא
 להיות טעם עזו ופריו שווין רק עישה פרי ולא עץ פרי
 וקבלה עונש עבדיו לכן ראוי ומוטל עלינו לתקן את פגמה
 וכנמול ידה נשיב לה וכי נבוא אל הארץ מחייבים לנו
 לתקן את הארמה ו"ש ונטעם כל עץ מאכל ר"ל שכל
 עץ י"י ראוי למאכל ולא הפרי לבד אלא י"י טעם עזו
 ופריו שווין והבן והמשכיל יעיין בכתבי האר"י ז"ל
 בפע"ח בשער ק"ש שעל המטה ימלא קלת מדברינו
 אלה :

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי
 עיין רש"י שפירש שהוא לשון נופל על לשון
 ולכאורה קשה למה קרא שמה חוה בוא"ו הו"ל לקרוא לה חי'
 ונרא' דכמה מיני חיות יש בעולם יש חי' טוב כמו מעלות
 הצדיקים הסולכים בתורת ה' : דהנה התורה הקדושה הוא
 שורש וחיות לכל העולמות דע"י התורה נבראו מליאת העולמות
 ואם הצדיקים אינם הסולכים חוץ מנדר התורה והמלות והתורה
 הקדושה היא אללס מרכז האמצעי אשר על זה סובב והולך
 כל מיני עשיותם : כמו הדיבור והשמיעה והראי' והליכה
 הכל הוא ע"י התורה : ואז הם דבוקים בח"י העולמים והו'
 בחינת מלופי"ם שהנקודה היא באמצע האות ר"ל שהם במרכז
 האמצעי שהיא התורה אשר היא נקודה הפנימית וחיות
 העולמות : אבל נמצאים בני אדם אשר הם מורידים חיות
 זו מן העולמות למטה וח"ו עד עפר וישפילה מחמת שהם
 יולאים מנדר התורה והמלות והם נפסקו משורש התורה :
 וא"כ מאין יבוא עורם וחיותם מחמת שהם הורידו חיות תחת
 העולמות חו בחינת חיר"ק שהקודה היא תחת האות והאות
 רוכב על הנקודה דבאמת הנקודה היא החיות של האות :
 דהנקודה היא המנהיג וכשארם משפיל החיות של כל מידות
 הקדושים אז הוא משפיל הנקודה תחת האות ואין תקנה
 לאנשים אלו לחזור לשרשם כ"א כשישים אל לבו באמת ובתמים
 הא"ך הוא נפסק משורש החיות של כל העלמו' והא"ך הוא
 למטה מכל הנמצאים שבועלם וא"ן לו על מי להשען כ"א על
 רחמיו ועל רוב חקדיו י"ת מר"ן המחשבה אשר קדמה לבריאת
 עולם כמו שאמרו חז"ל דכשרא הקב"ה לברא את העולם
 אמרה התורה לפניו הלא עתיד למטוא לפניך : והשיב לא
 השו"ת ב"ה וב"ש וכי למננא אתקרינא ארך אפיס הלא
 התשובה קדמה לבריאת השמים וארץ : דהנה הוא י"ת היה
 אופה ומביט מיד כשעלה בר"ונו לברוא העולם עד סוף כל
 הדורות ותמכון שבתו השניח הא"ך שיהי' נמצא בעולם כמה
 מיני ב"ה שיהי' נפקים מחיות העולמות וילאו מנדר התורה
 והקדים להם הש"י לרי ורפיחם למכתם כשיחזרו בתשובה
 שלימה לפניו וישבו לשרשם אז יקבלם הש"י וא"כ במחשבה זו
 של עולם התשובה שם יש לו מליאות וא"כ כשהאדם רואה
 לשוב ולתקן את אשר פגס לריך להבין בשכלו א"ך הוא
 מרוחק מכל חיות העולמות וא"ן לו שום תקנה במליאת כ"א

שם במחשבה הקדומה אשר קדמה לכל העולמות והוא השורש
 של חיות כל העולמות וכל האותיות ושם יש לו מליאות ח"י
 הוא דבוק בבחינה עליונה דהיא האם והשורש של כל החיות
 דהוא התשובה עילאי והו נקודת חול"ם שהנקודה היא
 למעלה מן האות ונמצא מה שהי' נקודת בחינה התחתונה
 למטה מן העולמות והאותיות שהוא בחינת חיר"ק ע"י
 נתעלה למעלה להיות הנקודה עולה ויושב בראש הא"י חו'
 בחינת חול"ם חו' נתהפך ונעשה מוחל וממס ממשיך מחילת
 כל מטאיו :

וידו כוונת רז"ל מקים שבועת עומדין אין לדיקיס
 נמורים יכלוין לעמוד כי מעלת השב בחשבה הוא
 רס וגשא תמעלות הצדיקים כי א"ך יוכל הצדיק לעמוד על
 בחינה זו מחמת שלא טעם טעמא דאיסורא ולא יא' חו'
 מנדר התורה והמלות ואז הוא תמיד דבוק וקשור בחיות
 העולמות והמירות אשר שם הוא חיות התורה משא"כ
 מחטאיו שא"ן לו מקום בחי' העולמות ולריך לחק חו'
 ולדבק נפשו במעלה ור"ן הקדוש אבל מכ"מ חף שהוא דבוק
 שם בעולם המחשבה כיון שהוא למטה בעולם המליאות נר"ו
 להמשיך לעלמו חיות ממקור החיים ושורש השרשים
 העולמות והו בחינת קו הא"י המורה על המשכת מנדרת
 היוד מר"ן עליון נמשך דרך קו הא"י חיות לחוץ העולמות
 ויש לכיון בזה פירוש הפלוגת' בש"ס מסכ"ר ר"ה חר אמר שיש
 וח"א נושא והוא דבר אחד דמר אמר חרד ומר אמר חד ולא
 פליגי דזה מדבר מבחי' השב הא"ך שהוא בא לירי דביקות חו'
 המחשבה והו בחי' נושא הקב"ה וב"ש מסתכל בכה והמטה
 אשר הגיע מזה הענין שפ"י שחטא ושב ע"י זה בא לירי
 מעלה הגדולה ונתדבק בעולם עליון בשורש התשובה שהוא
 למעלה מחיות העולמות והו הפירש של נושא עין שפ"י
 העון בא התכשאות בעולם העליון להאדם שדבק ביה"א עילאי
 בחינת תשובה תשוב ה"א ומד אמר כובש זה מדבר מבחינת
 המשכתה למטה אחר כך מדביקות העליון לחוץ המליאות
 העולמות מוריד השפע למטה והו חנוג עליון שהקב"ה
 משפיע והו כובש ע"ד יכבוש עונותינו ר"ל שפ"י העבירה בא
 כבישת השפע למטה והבן : והנה קודם שחטאה חוה והמליאת
 את האדם אז הי' דבוקים בחי' העולמים במרכז האמצעי
 באותיות התורה משא"כ לאחר שחטאו ועשו תשובה וה'
 נדבקו בעולם עליון בר"ן הקודם והוא השורש והחיות של
 כל העולמות והו שאמר ויקרא האדם שם אשתו חוה משפיע
 מויד וא"ז ע"י שהמשיך מעולם המחשבה הוא המחשבה קדומה
 לחוץ עולם התחתון לכך קראה חוה כי היא היתה אם כל חי
 שר"ל שפ"י החטא שעשתה והולכה לשוב ע"י נדבקה באם
 והשורש של כל חי והבן :

פרשת נח

ארה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורות
 ופירש"י